

KOMUNIKAT PRASOWY nr 193/22

Luksemburg, 1 grudnia 2022 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-699/21 | E. D. L. (Podstawa odmowy oparta na chorobie)

Zdaniem rzecznika generalnego Manuela Camposa Sáncheza-Bordony poważne ryzyko dla zdrowia osoby, której dotyczy nakaz, może uzasadniać odroczenie wykonania europejskiego nakazu aresztowania, lecz nie samoistną odmowę jego wykonania

We wrześniu 2019 r. sąd rejonowy w Zadarze (Chorwacja) wydał europejski nakaz aresztowania („ENA”) w celu przeprowadzenia postępowania karnego przeciwko E.D.L., zamieszkałemu we Włoszech, o przestępstwo posiadania środków odurzających w celu ich rozprowadzania i sprzedaży na terytorium Chorwacji w 2014 r. Zgodnie z opinią biegłego E.D.L. cierpi na chorobę psychiczną wymagającą leczenia oraz istnieje poważne ryzyko samobójstwa związane z ewentualnym pozbawieniem wolności. Włoski sąd wykonujący ENA zwrócił się do trybunału konstytucyjnego z pytaniem o zgodność z konstytucją ustawy transponującej decyzję ramową 2002/584/WSiSW¹, gdyż mogłaby ona być sprzeczna z prawem do zdrowia gwarantowanym we włoskiej konstytucji. Trybunał konstytucyjny zwrócił się w trybie prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o wykładnię decyzji ramowej.

Trybunał konstytucyjny zwrócił się z pytaniem, czy można w drodze analogii zastosować orzecznictwo zapoczątkowane wyrokiem *Aranyosi y Căldăraru*², zgodnie z którym należy, w obliczu nadzwyczajnych okoliczności, odmówić wykonania ENA, jeżeli występuje ryzyko, że wskutek **systemowych i ogólnych nieprawidłowości** w państwie członkowskim wydającym nakaz osoba, której nakaz dotyczy, może zostać narażona na nieludzkie i poniżające warunki pozbawienia wolności (wbrew art. 4 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, zwanej dalej „kartą”) lub na proces, w którym nie będzie przestrzegane jej prawo do skutecznego środka prawnego i bezstronnego sądu (art. 47 karty). Na potrzeby ustalenia prawdopodobieństwa takiego ryzyka Trybunał wymaga **dwuetapowego badania**: w pierwszej kolejności należy potwierdzić istnienie w wydającym nakaz państwie członkowskim systemowych i ogólnych nieprawidłowości, które zagrażają ochronie praw podstawowych osoby, której dotyczy nakaz. W drugiej kolejności należy sprawdzić, czy istnieją poważne i sprawdzone podstawy, by uznać, że w tym właśnie przypadku wskutek przekazania tej osoby zaistnieje rzeczywiste ryzyko naruszenia jej praw podstawowych.

¹ Decyzja ramowa Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie [ENA] i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 1), zmieniona decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. 2009, L 81, s. 24).

² Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 5 kwietnia 2016 r. w sprawach połączonych [C-404/15 i C-659/15 PPU](#) *Pál Aranyosi i Robert Căldăraru* (zob. komunikat prasowy nr [36/16](#)). Zob. również wyroki : z 25 lipca 2018 r., *Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech)* ([C-220/18 PPU](#); zob. komunikat prasowy nr [114/18](#)), *Minister for Justice and Equality (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa)* ([C-216/18 PPU](#); zob. komunikat prasowy nr [113/18](#)); z 15 października 2019 r., *Dorobantu* ([C-128/18](#)) i z 17 grudnia 2020 r., *Openbaar Ministerie (Niezależność wydającego nakaz organu sądowego)* (sprawy połączone [C-354/20 PPU i C 412/20 PPU](#); zob. komunikat prasowy nr [164/20](#)).

W przedstawionej dzisiaj opinii rzecznik generalny Manuel Campos Sánchez-Bordona stanął na stanowisku, że **w tym przypadku należy pominąć pierwszy z dwóch wymienionych etapów, ponieważ ryzyko dla zdrowia osoby, której dotyczy nakaz, nie jest związane z możliwymi ogólnymi nieprawidłowościami w zakresie opieki zdrowotnej lub warunków pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim**, na które nikt się nie powołał, lecz z ewentualnym brakiem odpowiedniego leczenia choroby, na którą w szczególności cierpi wspomniana osoba. **W związku z tym wystarczy ustalić, czy osoba, której dotyczy nakaz, będzie miała zapewnioną w państwie członkowskim wydającym ENA opiekę medyczną, której może potrzebować.**

Ponadto przypominawszy, że **kamieniem węgielnym systemu ustanowionego w decyzji ramowej są wzajemne zaufanie i wzajemne uznawanie**, oraz że **odmowa wykonania ENA powinna stanowić wyjątek od zasady**, rzecznik generalny zaproponował, by **zamiast rozszerzać w drodze orzecznictwa podstawy odmowy wykonania**, wykorzystać środki, które państwom członkowskim oferuje sama decyzja ramowa, gdy przewiduje **możliwość odroczenia przekazania osoby, której dotyczy nakaz – wyjątkowo i z ważnych przyczyn natury humanitarnej**, takich jak zagrożenie dla życia lub zdrowia tej osoby.

Rzecznik generalny sugeruje wykorzystanie, jako alternatywy dla utworzenia nowej podstawy niewykonania ENA, ścieżki oferowanej w **art. 23 ust. 4 decyzji ramowej**, który przewiduje **kanał komunikacyjny między organami sądowymi wydającymi i wykonującymi nakaz**. Komunikacja ta, z jednej strony, umożliwiłaby temu drugiemu organowi uzyskanie wyjaśnień co do leczenia dostępnego w aresztach lub zakładach karnych dostosowanych do potrzeb medycznych osoby, której dotyczy nakaz, a z drugiej strony dałaby również organowi wydającemu nakaz informacje użyteczne dla wyważenia ryzyka dla zdrowia osoby, której dotyczy nakaz i ewentualnie zdecydowania o czasowym lub ostatecznym cofnięciu ENA. **Poważne ryzyko dla zdrowia staje się zatem podstawą, która zakłada zgodę na wykonanie ENA i uzasadnia decyzję o jego odroczeniu.**

Rzecznik generalny zaznaczył, że **odroczenie musi być czasowe**, ponieważ ENA należy wykonać, gdy ustana przyczyna natury humanitarnej, które je uzasadniały. Gdyby należało je przedłużyć, zainteresowane organy sądowe powinny szukać racjonalnych rozwiązań i jedynie w razie przekroczenia rozsądnego terminu możliwa byłaby odmowa przekazania.

W związku z tym rzecznik generalny zaproponował udzielenie sądowi włoskiemu następującej odpowiedzi: **jeżeli wykonujący nakaz organ sądowy uważa, że przekazanie osoby, której dotyczy nakaz, cierpiącej na poważną, przewlekłą i potencjalnie nieodwracalną chorobę, może narazić jej zdrowie na ryzyko poważnej szkody**, (wskutek potencjalnego naruszenia art. 3 – **prawo człowieka do integralności** lub 4 – **zakaz tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania** karty z **przyczyn związanych z samym stanem zdrowia**) powinien zwrócić się do wydającego nakaz organu sądowego o **informacje pozwalające na wykluczenie takiego ryzyka oraz, w stosownym przypadku, odroczyć wyjątkowo i czasowo przekazanie tej osoby, dopóki utrzymuje się wspomniane poważne ryzyko.**

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Pozostańmy w kontakcie!

